

Een bang dik jongetje in onherbergzaam land

Een liefhebber van actiegroepen lijkt Jan Schouten (1940) bepaald niet te zijn. In zijn debuutroman 'Onland' typeert hij ze als aasgieren die pas rusten als ze hun doelwit tot overgave, desnoods zelfmoord, hebben gedreven. De actiegroep die Schouten in zijn eersteling opvoert, blijkt echter helemaal niet te bestaan, maar is een verzinsel van een eenling die op deze wijze via een omweg miljoenen binnenhaalt.

Jan Schouten begint met deze roman aan zijn derde carrière. Na zijn studie psychologie vestigde hij zich als organisatiepsycholoog. In 1980 begon zijn tweede loopbaan toen hij een bedrijfsadviesbureau oprichtte. In 2003 nam hij daar afscheid als directeur om zich helemaal aan het schrijven van zijn eerste roman te wijden.

Het woord 'onland' staat voor een stuk onherbergzaam land. Het soort land waarin, letterlijk én figuurlijk, zijn hoofdpersoon Harrie Schot zich beweegt.

Schot is een vadsige veertiger, die hele potten pindakaas leeglikt en eeuwig twijfelt. Tegen beter weten in blijft hij geloven in de goedheid van de mens, maar wordt keer op keer teleurgesteld. Hij leeft in ruste, sinds hij gescheiden is van zijn vrouw en zij de dagelijkse leiding van het door beiden opgerichte ecologisch adviesbureau EBG op zich heeft genomen. Zijn leven voltrekt zich in een verlammen- de lethargie. Maar dan gebeuren er twee dingen die Schots rustige leven overhoop gooien. De gemeente maant hem een eik aan de rand van zijn tuin te kappen die gevaarlijk over de weg heen hangt en zijn vrouw verdwijnt en draagt de leiding over het bedrijf tijdelijk aan hem over. De eik is voor Schot de enige tastbare herinnering aan zijn vader die een week na het planten ervan, toen Harrie twaalf was, op bizarre wijze om het leven is gekomen. Zijn leven lang heeft Schot het gevoel gehad dat het zijn schuld is dat zijn vader dood is. Kappen van de eik is voor hem daarom een onverdraaglijke gedachte. Maar de beslommingen in zijn bedrijf eisen ook zijn aandacht op. Want zijn ex is niet voor niets verdwenen. Zij heeft iets ontdekt dat verstrekkende gevolgen heeft. De gebeurtenissen dwingen Schot om een aantal mensen in zijn omgeving heel anders te gaan zien. Hij lijkt er

uiteindelijk als een sterker mens uit te komen.

Het duurt even voor Schouten erin slaagt de lezer mee te krijgen. De zinnen zijn aanvankelijk wat stroef, de overgangen horterig. Maar gaandeweg raak je toch geboeid door de dilemma's waarvoor Schot geplaatst wordt. Schouten bedient zich veelvuldig van barokke metaforen en tegeltjeswijsheden als 'als je je verdiept in je familiegeschiedenis, zul je je bezeren'. En dat laatste doet Schot dan ook. Zijn moeder wil hem niet langer als zoon, de verdwijning van zijn vader blijkt heel andere achtergronden te hebben dan hij ooit heeft kunnen vermoeden. Dat ondanks de zwakke punten een boeiend boek ontstaat, is te danken aan de figuur Harrie Schot. In al zijn dikke, goedwillende aandoenlijkheid, door Schouten trefzeker neergezet, draagt hij het verhaal.

SONJA DE JONG

Onland, Jan Schouten, uitg. Van Gennep, € 22,50